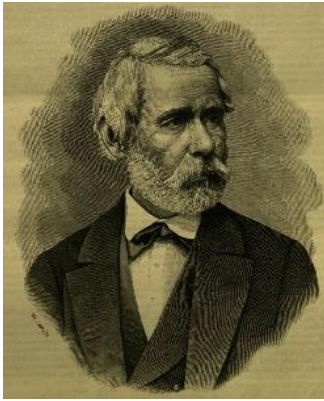

Név: Osztály:.....

ARANY JÁNOS ÉV

2017

(1817-1882)

**SZÜLETÉSÉNEK 200 ÉVES ÉVFORDULÓJA
ALKALMÁBÓL**

Hétről hétre Arany János nyomában.

Feladatlap:

A könyvtárban található könyvek, vagy más forrás alapján válaszoljatok az alábbi kérdésekre!
A kérdésekre a választ a könyvtárban található források alapján megválaszolhatjátok:

1. Aranytól, aranyról /összeáll. Tóth Tibor Budapest, Tankönyvkiadó, 1989.
2. Benedek Marcell: Arany János Budapest, Gondolat Kiadó, 1970.
3. Írók, képek/szerk. Dr. Szabó Ödön Budapest, Tankönyvkiadó 1977.
4. Keresztury Dezső: Így élt Arany János Budapest, Móra, 1978.
5. Riedl Frigyes: Arany János Budapest, Szépirodalmi Kiadó, 1982.
6. Vargha Balázs: „Állok Dunánk szélén, a pesti parton...” Budapest, Tankönyvkiadó, 1984.
7. Vargha Balázs: Arany János játéka Budapest, Enciklopédia Kiadó 1994.

1. feladat:

3. forrás

Melyik költeményében ír így gyermekkori önmagáról? Hány éves volt ekkor – a vers írása idején – a költő?

*„Így - vézna, ügyetlen testi dologra –
adtam fejem a bölcs tudományokra,
Barázda helyébe’ szántván sorokat,
Nem kérkedem ezzel, mert azt se sokat.”*

A költő életkora:.....

Költemény címe:.....

2. feladat:

3. forrás.

Hány éves volt a költő, amikor első versét megírta? Hol, mennyiért és mikor vásárolták, majd ajándékozták neki a versben említett könyvet?

*„Ha akarod tudni
Ez a könyv kié legyen?
Az Arany Jánosé
Ki sokáig éljen.”*

Költő életkora:

Könyv kért adatai:.....

3. feladat: 3. forrás

Az idős Arany János emlékezik meg gyermekkoráról, arról a szegénységről, amiben éltek.

Hogyan keresett pénzt, hogy kisegítse szüleit?

Azt húzd alá, **amelyik a kakukktójás, vagyis nem igaz.**

*Énekkarban énekelt, verset mondott, a mezőn segített szüleinek,
harangozott, köszönteni járt a pajtásaival.*

4. feladat: 3. forrás

Hány évesen tanult meg olvasni?.....

Kitől tanult meg olvasni?.....

Mik voltak az első olvasmányai,.....

5. feladat: 6. forrás

Melyik parkba járt rendszeresen a költő, amikor Budapesten lakott? Húzd alá ahova rendszeresen járt!

Margitsziget Orczy-Kert (ma Fűvészkert) Gellérthegy Városliget Dunapart Népliget

6. feladat

Vajon hogyan született Arany kedvenc hőse, Toldi Miklós?

Voinovich Géza: A Toldi ihletői c. rövid részletből megtudhatjátok. Ezt a részt a három kötetes életrajzból válogattak be a **1. sz. forrásba**.

A részlet alapján soroljatok fel négy dolgot, ami hozzájárult a Toldi Miklósról szóló mű megírásához!

Ilosvai művének címe:

Épület maradványok:

História címe:

A Toldiak Szalontával való kapcsolata:

7. feladat javasolt: 1. forrás

Arany és Petőfi költők barátsága a tankönyvekben is szereplő, közismert téma.

Sajnálatosan rövid barátság, amelynek Petőfi korai, hősi halála vetett véget, számos levél és több halhatatlan vers is a tanúbizonysága.

Melyek ezek a versek? Egészítsétek ki a táblázatot!

Vers költője:	Címe:	Megírásának időpontja:
Petőfi:		1847. febr. eleje
Arany:	Válasz Petőfinek	
Petőfi:		1847. június 1-10.
Petőfi:	Levél Arany Jánoshoz	

8. feladat:

javasolt: 1. forrás

A szabadságharc után Arany János kis időre bujdosni kényszerült. Egy rövid ideig házitanítóként dolgozott. Tanítványának írt költeményből idézek:

*„Nemes önbizalom, de nem az önhittség,
Rugói lelkedet nagy célra feszítsék,
Legnagyobb cél pedig, itt, e földi létben,
Ember lenni mindig, minden körülményben.
Serdülj, kedves ifjú... poharam cseng érted! –
Légy ember, ha majdan az időt eléred.”*

(részlet)

Vers címe:

Az ifjú teljes neve:

Ki volt a fiú apja:

9. feladat:

Most nem kell más forrást használnod. Arany János: Bolond Istók c. elbeszélő költeményének részleteit elolvasva, a milyen költői eszközöket találsz? Jelöld aláhúzással, és a költői eszköz nevét, vagy rövidítését írd a mellé, vagy az idézet alatti vonalra!

allegória=A

hasonlat=H

Megszemélyesítés=M

Metafora=Me

„Egymás hajába estek. Zúg, repül
szél, - a vemhes felleg kavarg;
Borult az ég: a támadó veszély
Láttára elfödé szemét az éj.”

„Közepén; négykézláb egy bizonyos állvány
Áll, mint komoly bölcs, szenvedélytelen,
Nehézke méltósággal pauzálván;
Dagasztó lábának híják sok helyen;
Öblös tekenőt emel görbe vállán,
Melyben, kovásztól szellemet ha nyer,
Feltámad a rozs, mint élő kenyér.”

„Füstös vityilló gunnyaszt egyedül
Pusztá-középen, mint egy vén banya,
Ki gombolyagba töpörödten ül
S élére áll födetlen kóc haja;
Két asszu kar az oszlop kétfelül,
Melyekre lebókol a csósz tanya:
De mellyik tartja egymást: oszlopok
A kunyhót? vagy viszont? kétes dolog.”

„Sötét van; ámbár a felhő szivén
Tűz-fájdalomként gyakran átnyilallik
Egy-egy villámlás - egy rövidke fény -
Mire a felleg kínmoraja hallik...”

10. feladat:

Az alábbi Arany Jánostól vett versrészletekben különböző versformákkal, rímekkel találkozhattok. Húzzátok alá a jellegzetes részeket, és jelöljétek a rövidítésekkel!

Fűzér rím=F	Kereszt rím=K	Páros rím=P	Alliteráció=A
„Vagy a tüdő vagy a máj, Vagy a szív, de az a táj Érzem, szorul, feszül, fáj. Ettől csappan meg a háj. Ezt mondja majd nekem, állj! Hanem panaszt ne ejts, száj! Az élet úgyse volt báj, Meghalni jobb, ha - muszáj!”	_____	_____	_____
			„Hanem dologra. Kít, s mit akarék Megénekelni csak? Tudj' a manó, Hiszen nem is gondoltam arra még; Pedig, könyörgök, azt előre jó Megtudni mégis: ki az a derék, S mi rajta megénekleni való, Mielőtt az ember a jámbor papírra Tíz vagy tizenkétszáz verset leírma.”

11. feladat:

Nem csak Karinthy Frigyes írt szellemes utáztatokat kortárs íróinak, költőinek műveire **Így írtok ti c.** művében, hanem Arany János és Szász Károly is, akik együtt tanítottak a nagykőrösi gimnáziumban. Úgymond megirigyelték Liszniai Kálmán **1852-ben, a legújabb párizsi divat szerint** írt versének sikerét, és paródiát készítettek. Ha elolvastad a verset és a paródiát, következtess arra, hogy mi lehetett az az új, párizsi divat, a költészetben? Írd le pár sorban!

.....
.....

Liszniai Kálmán: Nyárej (részlet)

„Pittypalatty!
Csókot adj...
Szólj a fűrj:
Zengj, örülj...
...Ez a szent
Síri csend.
Hallatszó
Szellemszó,
Mint a vett
Lehelet;
És aztán
Lassacskán
Növő zaj,
Halk moraj:
— Itt éppen
Mellettem
Cseveg el
A csermely
S szól hozzám
Hab, hullám.
Levegő
Fű, fa, kő,
Érez, él,
Szól, regél.”

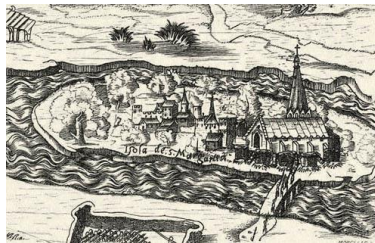
Arany János és Szász Károly paródiája:

„Hej Kálmán!
Igazán
Megvallván,
Bolondok
E hangok,
Melyeket
A rekedt
Trombita
Sipíta.
Mit ér ez?
Ki érez
Hipp-hoppot
Csip-csuppot?
Gyerekes
Szó repes
Ajkidon
Kálmusom.
....
Sülülü
Bülülü
Kótyonfitty
Sipiritty...
...Csiriz pép
Nem egyéb...”

12. feladat:

javasolt: 6. forrás

Kiránduljunk képzeletben, és látogassuk meg Arany János Budapesten található emlékhelyeit, és a hozzá kapcsolódó épületeket, nevezetességeket. Párosítsátok a szövegeket a képekkel! Írjátok a képek fölé a vonalra a szövegek betűjelét! (A-F)

A
Korábban Nyulak szigetének hívták, a középkori kolostoráról is híres, amelynek már Arany János idejében is csak a romjait láthatták. Toldi szerelme c. költeményében itt lakott Rozgonyi Piroska, akit Toldi meglátogat. Itt lakott Szent-Margit is a kora középkorban, aki névadója a szigetnek.

B
Arany János mellszobra kedvenc helyén a Margitszigeten, a tölgyek alatt, ahol, az Őszikék versgyűjteményét és más időskori költeményeit írta.

„A tölgyek alatt
Verset gabalyíték;
Ment, - homlokomat
Sem verte veríték”

C
1876. április 30-án avatták a Margithidat. Ez a kép kicsit később készült, 1900 után, amikor a szárnyhíd is megépült, ami a szigetre vezetett. Előtte, - Arany János idejében - csónakkal közlekedtek a sziget és a híd között.

„Előtte a folyam, az új híd,
Még rajta zászlók lengenek:
Ma szentelé föl a komoly hit,
S vidám zenével körmenet:
Nyeré „Szűz-Szent-Margit” nevet.”
(1877 aug. 22. Híd-avatás, részlet)

D
A Duna látványa több költőnk is versírásra készítette. Arany János is megörökítette versében az 1860 körüli látékpet a Vojtina Ars poeticaja c. költeményében:

„Állok Dunánk szélén, a pesti parton:
Elöttem kép, szindús üde karton:
Felleg s hegy által a menny kékje csorba,
A nap most száll le a városmajorba;
Büszként a Gellért hordja bársonyát,
S fején, mint gondot, az új koronát;”

E
A margitszigeti Nagyszálló Pestre néző oldalán, a második emeleten lakott Arany János 1877-től. Innen indult reggelenként szigeti sétájára:

„...a sziget néptelenebb útjain háborítatlanul
mélázgatott írva, ha jött az ihlet perce.” – írta fia,
Arany László.

F
A Múzeumkert előterében álló Arany János szobor, bronzból készült, alkotója Stróbl Alajos. 1893-ban készült. A művész az ülő költőt ábrázolja, kétoldalt két legkedvesebb alakját: Rozgonyi Piroskát és Toldi Miklóst, akik a Toldi szerelme elbeszélő költemény, a Toldi trilógia második részének főszereplői.

13. feladat:

Ha figyelmesen olvastátok a képekhez tartozó szöveget, válaszoljatok a kérdésekre!

Ki alkotta a Múzeumkertben található Arany János szobrot?

Melyik említett híres költeményeit írta Arany János a Margitszigeten?

Hol lakott Arany János a Margitszigeten?

Mikor adták át a Margithidat?.....

Mikor született a mű, amely ezt (a hídátadást) megörökítette?

Körülbelül meddig közlekedtek csónakkal a Margitsziget és a Margithíd között?

14. feladat

7. forrás

Válaszoljatok Arany János **Bibliai találós kérdéseire!**

Írd a kérdések utáni vonalra a megfejtést! Segíthetnek a feladat alatti válaszok, csak a betűket kell helyes sorrendbe tenni!

„Kicsoda vágta agyon a világ negyedrészt egy csapásra?” _____

„Nem volt nyelve, mégis az égbe kiáltott.” _____

„Hun ordított a szamár akkorát, hogy az egész világ meghallotta?” _____

„Mikor volt egy testben két lélek?” _____

„Ki parancsol, még istennek is?” _____

1. I N K Á 2. E B L Á É R V E. 3. É O N R Á N J K Á B Á B A.

4. A m i k o r S Á N Ó J A T E C L A H M O G Y R Á B A N volt.

5. A D U K L O S, mert azt mondja „J A D A E I N S T I S S Z A V S Z E R E Z E R is!”

A megoldott feladatlapot add le a könyvtárban Judit néninek a tavaszi szünet kezdetéig.